

Doppenproject, de ervaring

Ab Kuypers

Het doppenproject, zoals dat van oorsprong Belgische idee in Nederland wordt genoemd, is allang geen noviteit meer in onze bijenhouderij. Jaarlijks neemt een nog altijd groeiend aantal imkers deel hieraan. Via deze methode komen imkers eenvoudig en goedkoop aan goed teeltmateriaal. Er wordt hen veel, niet eenvoudig werk uit handen genomen door ervaren koninginnentelers. Hetgeen ook min of meer de opzet van dit project is. Het is dan ook daarom, dat deze methode bij veel imkers een vast onderdeel in hun bedrijfsmethode is geworden. Voor dit themanummer bezocht ik twee 'Hollanders' om over hun ervaringen met dit doppenproject te praten. Twee verschillende verhalen, met toch vooral overeenkomsten. Enfin, leest u zelf maar.

Mijn eerste gesprek speelt zich af in Emmen. Het is de heer R.A. Haasloop Werner, voorzitter van de subvereniging 'Emmen en omstreken' van de VBBN, die mij zijn verhaal vertelt. Na wat ruimte te hebben gemaakt op de tafel, welke vol stond met aquarelleerspullen, is daar nu plaats voor mijn schrijfblok, de koffie en de koek en nu brandt hij los. Het wordt een verhaal vol enthousiasme, welke als goede reclame voor het doppenproject niet zou misstaan. Vorig jaar heeft deze gepensioneerde leraar Nederlands voor het eerst meegedaan aan dit project.

Haasloop Werner: 'Vorig jaar is dit voor de eerste maal door onze vereniging georganiseerd. Vooraf hebben we een avond georganiseerd om deelnemers uitgebreid te informeren. Dit aan de hand van het gele boekje, uitgegeven door de koninginnenteeltcommissie. Cor van der Veen uit Ter Apel, een gerenommeerd koninginnenteler, was onze instructeur. Al jaren vinden zijn larven van Buckfastbijen hun weg naar imkers in deze omgeving. Van hem heb ik ook mijn larven betrokken. Ik heb samen met een collega aan het doppenproject deelgenomen. Het is ons uitstekend bevallen. Het is behalve een leuke verenigingsactiviteit natuurlijk vooral een goede manier om goedkoop en eenvoudig aan goed materiaal te kunnen komen. Als je je verder aan de goed beschreven instructies uit het boekje houdt, dan kan er in feite niets misgaan. Ons resultaat was dan ook zeer goed vorig jaar. We willen hier zeker mee doorgaan. Ik vind het een geweldig mooie zaak.'

Een portretje

Zoals hij zelf zegt is de heer Haasloop Werner een eenvoudige imker. Zijn vier volken staan nu het jaarrond op de volkstuin. 'Het reizen is heel leuk hoor, dat levert altijd mooie verhalen op. Midden in de nacht met elkaar onderweg, aan de hand van een vage routebeschrijving je nieuwe standplaats zien te vinden, nachtelijke politiecontroles en al die zaken meer. Maar ik vind het toch wel wat te zwaar worden allemaal. Ik imker uiteindelijk vooral voor de lol. 'De heer Haasloop Werner imkert nu zo'n vijftien jaar. Na enthousiast voor de bijen te zijn gemaakt tijdens een vakantie in Frankrijk volgde hij een beginnerscursus in Emmen. Op zijn bijenstand krijgt hij regelmatig bezoek van schoolklassen. Een beschuitje met honing behoort daar tot de vaste ingrediënten. Dat de kleuters met hun neus boven de bijen staan, dat is alleen maar mogelijk met 'lieve' bijen. Vandaar de keuze voor Buckfast, maar ook omdat hij het heel mooie bijen vindt. De heer Haasloop Werner is de voorzitter van een imkersvereniging van rond de zestig leden, met een eigen clubblad.

Het waarom

Waarom het doppenproject in Emmen? 'Ik vind het allereerst een heel leuk plan, dat doppenproject. Goed geschikt ook om als verenigingsactiviteit op de agenda te plaatsen', aldus Haasloop Werner. 'Hoe onze Vlaamse collega's dat hebben uitgedacht, dat sprak ons geweldig aan. Zelf ben ik een imker, voor wie het allemaal niet al te moeilijk moet zijn. Dit is dus echt iets voor mij. Er hebben overigens veel leden van onze vereniging meegedaan. Wanneer je dan ook nog een 'leverancier' van larven treft, die er zelf ook veel lol aan beleeft en heel goed materiaal levert, dan verhoogt dat alleen maar het plezier van zo'n activiteit. Overigens zijn er ook imkers bij ons geweest, die bij een Carnica-teler hun larven hebben verkregen. Mij zelf maakt het eigenlijk niet zo veel uit. Ik vind de Buckfast een heel mooi bijtje om te zien, dat spreekt mij zeer aan.'

Zijn eerste bijenvolk was een Carnica-volkje. Omdat hij zijn volkstuin als standplaats gebruikt zijn zachtaardige bijen een must. In de loop van de jaren zijn zijn bijen echter behoorlijk verbasterd. Mede omdat hij niet echt aan selectie doet. 'Nee, daar ben ik niet slim genoeg voor. Veel verder dan het opruimen van moertjes die me niet bevallen, ben ik nooit gekomen.

Daarom werd het wel weer tijd om mijn bijstand van vier volken weer eens van zachtvaardige, zo mogelijk raszuivere bijen te voorzien, op de volkstuin heb ik lieve bijen nodig. Dat het Buckfasten zijn geworden, ach, het hadden evengoed Carnica's kunnen zijn hoor. Maar ik ben ook behoorlijk onder de indruk van het werk van Cor van der Veen.'

Tegenslag

Wanneer het resultaat van vorig jaar ter sprake komt, niets dan, alweer, veel enthousiasme. 'Van de zes opgehaalde larven heb ik vijf bevruchte koninginnen kunnen telen, geen slecht resultaat. Bovendien hebben de ingevoerde moeren het ook bijzonder goed gedaan.'

284

Dat het echter, ondanks alle goede inspanningen en de kundigheid van de teler, ook wel eens behoorlijk kan tegenzitten blijkt uit de ontwikkeling van dit jaar. Haasloop Werner: 'We hadden in de eigen volken alles al in voorbereiding, toen we te horen kregen, dat wij helaas dit jaar geen larven konden afnemen. Cor van der Veen had door grote tegenslag geen goede teeltmoer, dus loopt voor ons dit jaar het project mis. De bijen hebben inmiddels de regie weer van ons overgenomen, hetgeen onder andere tot zwermen heeft geleid. Gelukkig heb ik van een collega wel moeren kunnen krijgen om de wat mindere volken mee te voorzien. Het waren mooie nateelt moeren, zijn nog niet gedegeneerd, dus de aanvankelijke 'paniek' is nu wel weer voorbij. Volgend jaar zullen we zeker weer mee doen.'

Met dit goede voornemen vertrek ik uit Emmen, om enkele dagen later de ervaring van P. Huitema op te tekenen.

Opnieuw kennismaken

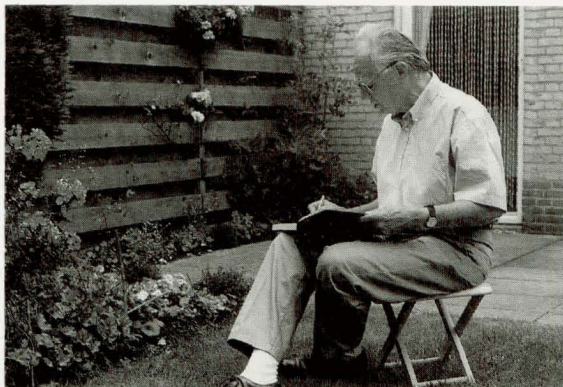
Dat geen imker dezelfde is bewijst dit 'dubbelinterview' maar weer eens. Voor de heer P. Huitema is het

niet alleen de derde maal dat hij via het doppenproject zijn imkerij van goed teeltmateriaal kan voorzien. De club mensen met wie hij hier aan werkt kent een wat andere organisatie dan die in Emmen. Maar eerst eens een korte kennismaking. De heer Huitema imkert onderhand alweer ruim vijftienvintig jaar. Momenteel bestaat zijn stand uit twaalf volken. Verspreid over drie vaste plaatsen brengen zij, toch in de directe omgeving van zijn woonplaats, de zomer door. Overwinteren doen zijn bijen in een eigen bijstand en bij een bevriend fruitteler. De teelt en de bevruchting van de nieuwe moeren gebeurt in de eigen tuin, achter de woning. Hij zorgt dan dat er één of twee volken thuis staan, zodat er voldoende darren aanwezig zijn. Overigens kan dat thuis bevruchten, zoals dit jaar, wel eens voor een dilemma zorgen. Wanneer uit enkele mezenesten de vogels het op zijn bijen hebben voorzien, tja wat moet je daar dan aan doen als je ook nog eens echte vogelliefhebber bent. Niets dus, en afwachten. Ondanks dat de mezen zich tot op de vliegplanken hebben gewaagd, heeft hij geen nadeel ondervonden van dit kannibalisme. In ieder geval is er geen moertje verloren gegaan.

Samenwerken

Drie jaar geleden zijn de imkers van 'West Betuwe', een subvereniging van de VBBN, in samenwerking met de imkers uit Driebergen aan het project begonnen. Het kent inmiddels een duidelijke organisatorische structuur in de vorm van de commissie doppenproject. De coördinator, de heer F. Rutten, maakt niet alleen het plan voor elk jaar, de resultaten worden door hem bovendien op het internet voor iedereen toegankelijk gemaakt.

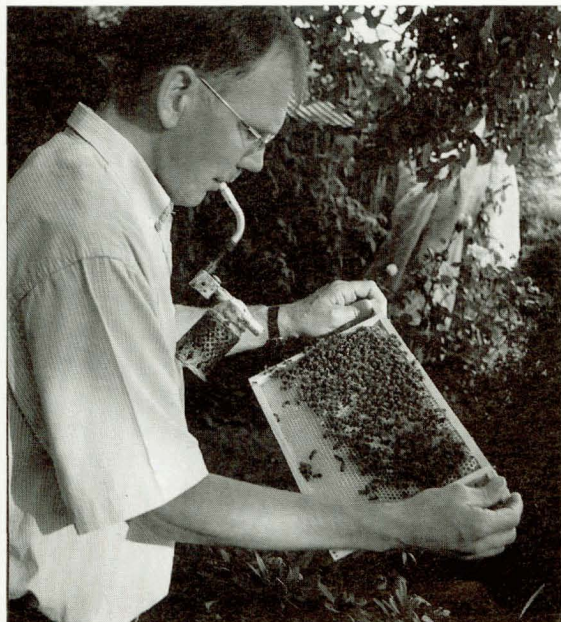
Huitema: 'Toen wij drie jaar geleden aan dit doppenproject begonnen, was de start een introductieavond te organiseren. Hierbij waren twee dingen van belang. We moesten leren hoe het doppenproject uit te voeren. Aan de hand van de handleiding is toen duidelijk gemaakt wat de werkwijze hierbij is. Ten tweede hebben we elkaar toen leren kennen. Dat is natuurlijk wel zo aardig als je met mensen uit twee verenigingen aan zoiets gaat beginnen. Afsproken is toen ook, elk jaar aan het einde van het seizoen een evaluatie te houden. Behalve de positieve resultaten bekijken, kunnen we ook proberen na te gaan waarom er bepaalde zaken niet helemaal naar wens zijn verlopen. De resultaten zijn gemiddeld en daar bedoel ik mee, dat het bij de ene imker van een leien dakje gaat, terwijl er bij een ander bepaalde zaken misgaan. Tijdens de evaluatie proberen we ontdekken waarom het mis ging en daar dan weer van te leren.'

R.H. Haasloop Werner. Foto: A. Kuypers

De ervaring

De reden waarom mijn gastheer aan het doppenproject is gaan deelnemen laat zich raden. Maar natuurlijk zitten er ook enkele persoonlijke kanten aan dat besluit. Huitema: 'Jaren geleden ben ik al bezig geweest met koninginneteelt. Ik imkerde toen al met Carnica's. Mijn bevruchtungskastjes gingen naar Lemmer. Maar op den duur werd dat toch wel bezwaarlijk en wel hierom, dat het mij domweg veel te veel tijd ging kosten. Het koninginnen telen en laten bevruchten paste allemaal niet meer in mijn andere bezigheden. Dus op een gegeven moment ben ik daar maar mee gestopt. Het gevolg daarvan was natuurlijk wel dat in de loop van de tijd de bijen een behoorlijke mix van allerlei rassen zijn geworden. Toen we dan ook met het doppenproject begonnen, was dat voor mij een prima gelegenheid mijn bijenbestand weer op gewenst niveau te brengen. Het is in feite een simpele methode om aan goed teeltmateriaal te kunnen komen en het scheelt veel werk. Het misschien wel moeilijkste werk wordt je als imker uit handen genomen door de leverancier van de larven. Het doppenproject is voor mij een goede mogelijkheid nu weer echt met koninginnenteelt bezig te kunnen zijn. Goedkoop en eenvoudig. Ik werk nu weer, zoals de bedoeling was, met F1 moeren, standbevrucht dus. Ja, ik ben echt heel enthousiast over deze methode en de resultaten ervan. Ik heb nu echt weer veel betere bijen. Ik ben nu ook weer intenser bezig met het imkeren.'

P. Huitema. Foto: A. Kuypers

Ook in het geval van P. Huitema is 'het samen bezig zijn' van niet gering belang is. 'Hoewel je ons een clubje binnen de club zou kunnen noemen, staan we open voor iedereen van onze leden die wil meedoen. Maar ik begrijp wel, dat dit niet voor iedereen mogelijk is en ook niet voor iedereen hoeft. Maar wie koninginnen wil telen en daar niet te veel tijd aan wil of kan besteden is dit een prima oplossing.'

In commissie

Voor de vaste kern van zeventien deelnemers aan het project moet het een goed gevoel geven, dat men vanuit een goed georganiseerde commissie het doppenproject ter hand heeft genomen. De coördinator zorgt ieder jaar voor het schema voor het seizoen, dat de activiteiten beschrijft tot en met de evaluatie. Op een vastgestelde zaterdag ontmoeten de deelnemers elkaar bij hun 'leverancier', Jan Trip, een welbekende koninginnenteler en selecteur. Behalve dat men bij hem goed teeltmateriaal kan afnemen, staat hij de imkers met raad en daad bij. 'Dat helpt je behoorlijk bij het inzicht in de hele materie,' vervolgt Huitema zijn enthousiaste betoog. 'Je leert echt heel veel van hem. Om de resultaten aan het einde van het seizoen te kunnen bekijken noteert elke deelnemer zijn ervaringen. Wanneer er iets is misgegaan proberen we te achterhalen waar dat aan kon liggen. Ligt een misser kennelijk aan een persoonlijke fout van de imker, dan willen we begrijpen waarom er iets is misgegaan en achterhalen waaraan het ligt. Daar leren we weer van voor een volgend jaar en weten wat we in ieder geval niet meer moeten doen. Maar na drie jaar moeten de grootste fouten toch wel achterhaald zijn. En dat is ook wel zo.'

Conclusie?

Ach, ik hoef aan een conclusie maar weinig woorden te besteden, geloof ik. Na het lezen van de bovenstaande enthousiaste ervaringen van twee deelnemers aan het doppenproject heeft u kunnen begrijpen, dat het idee hiervan zijn belofte meer dan waar maakt; eenvoudig en goedkoop goed teeltmateriaal, het moeilijkste werk wordt je uit handen genomen en het is ook nog een gezellige aangelegenheid om samen te doen. Rest mij tot besluit om voor de genteresseerde lezer het internetadres van Frans Rutten te vermelden, waar de resultaten vanuit het Betuwse nagelezen kunnen worden:
<http://home.hccnet.nl/f.rutten/>